

نقش عوامل به زراعی در اقتصاد تولید بادام استان کرمان (پوستر)

حسین مرادی شهر بابک، سید محمد رضا مظفری و زهرا پور جوپاری

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمان

چکیده

بادام یکی از محصولات مهم باغی و شهرستانهای سیرجان، شهر بابک و بافت قطب تولید این محصول در استان کرمان می باشند. لذا با هدف تعیین موفقیت بادام کاران در استفاده بهینه از منابع و همچنین امکان افزایش تولید محصول با استفاده از مجموعه مشخصی از منابع و عوامل تولید به تعیین کارایی فنی، تخصیصی و اقتصادی این گروه از بهره برداران در شهرستان سیرجان اقدام گردید. برای تعیین نمونه از جامعه آماری تحت مطالعه از روش نمونه گیری تصادفی استفاده گردید. ضمن تخمین کارایی نتایج نشان می دهد که میانگین کارایی فنی، تخصیصی و اقتصادی بهره برداران به ترتیب ۶۹، ۶۴ و ۴۴ درصد می باشد. و بر اساس نتایج حاصل عدم توفیق بهره برداران در تخصیص بهینه منابع موجب گردیده که کارایی اقتصادی بهره برداران در سطح پائین تری از کارایی فنی قرار گیرد.

مقدمه

در بین راههای مختلفی که برای افزایش تولید محصولات کشاورزی ارائه شده است، افزایش استفاده از منابع اساسی (مثل زمین، آب و...) و توسعه تکنولوژی های جدید با مشکلات و تنگنمایی روبرو می باشد و شاید مناسبترین روش برای تحقق نرخ رشد لازم در بخش کشاورزی بهبود و افزایش کارایی بهره برداران کشاورزی باشد. درخت بادام با نام علمی *Amygdalus communis* و یا مترادف آن *Prunus dulcis* و به خانواده *Rosaceae* تعلق دارد. بادام یکی از قدیمی ترین محصولات خشکباری به شمار می آید که امروزه بالاترین میزان تولید را در میان این گونه محصولات به خود اختصاص داده است. استان کرمان با مساحت ۱۷/۵ میلیون هکتار در قسمت مرکزی ایران دارای ۱۲۳۲۴ هکتار سطح زیر کشت (۶۶۸۴ هکتار آبی و ۵۶۴۰ هکتار دیم و عملکردی معادل ۱۱۰۰ کیلوگرم در هکتار) یکی از مناطق عمده تولید بادام کشور محسوب می گردد. ترکمانی (۱۳۷۶)، کارایی فنی پسته کاران شهرستان رفسنجان را با استفاده از روش تابع مرزی تصادفی معادل ۶۳/۳ درصد محاسبه نمود. نتایج تحقیق نشان می دهد که افزایش محصول با استفاده صحیح از عوامل محدود تولید به میزان قابل ملاحظه ای امکان پذیر است. حسن پور و ترکمانی (۱۳۷۸) کارایی فنی انجیرکاران استان فارس را با استفاده از کاربرد تابع تولید متعالی مرزی تصادفی تعیین نمودند که نتایج بدست آمده از این مطالعه نشان می دهد که میانگین کارایی فنی انجیرکاران در شهرستانهای استهبان، کازرون و نی ریز به ترتیب ۶۵/۷، ۸۰/۲ و ۶۳/۷ درصد است.

مواد و روشها

جهت برآورد تابع تولید مرزی تصادفی و تعیین عوامل موثر بر کارایی فنی به طور همزمان از نرم افزار SPSS و Frond.4 و بر اساس مدل کاب - داگلاس با در نظر گرفتن عملکرد در واحد سطح به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای کمی و کیفی به عنوان متغیرهای غیر وابسته تخمین زده شد. پس از تخمین و تعیین متغیرهای معنی دار متغیرهای اجتماعی نیز که عبارت بودند از سن،

سابقه باغداری ، سواد، سابقه کار کشاورزی، مالکیت ، آزمون مربوطه انجام و متغیرهای سواد، سابقه کار کشاورزی و سابقه باغداری انتخاب گردیدند. بر اساس نتایج تابع مرزی تصادفی و عدم کارایی فنی بادام کاران به شکل زیر تعیین گردید:

$$Y = 8.40 \cdot X_1^{0.67} \cdot X_2^{-1.84} \cdot X_3^{5.374} \cdot X_4^{0.85} \cdot X_5^{0.74} \cdot X_6^{1.84} \cdot X_7^{1.912} \quad U_i = 7/16 - \alpha_5 - 4/17 \alpha_2 + 9/8 \alpha_3$$

بر اساس نتایج حاصل از تخمین بیشترین درصد بهره برداران منطقه در دامنه کارایی فنی ۶۵ تا ۷۵ درصد قرار داشته و کمترین درصد بهره برداران در دامنه ۸۵ تا ۹۵ قرار گرفته اند. بهره برداران از لحاظ کارایی در سطح مطلوب قرار داشته و میانگین کارایی فنی معادل ۶۹ درصد می باشد. پس از برآورد ضرائب تابع هزینه مرزی بهره برداران در منطقه میزان کارایی اقتصادی و تخصیصی بهره برداران با استفاده از قضیه Duality تعیین گردید:

جدول شماره (۱): توزیع فراوانی و درصد بهره برداران منطقه مورد مطالعه را در گروههای مختلف نشان می دهد.

کارایی تخصیصی		کارایی اقتصادی		کارایی فنی		نوع کارایی دامنه تغییرات
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۷/۳	۳	۱۹/۵	۸	۷/۳	۳	35≤E≤45
۱۷	۷	۳۹	۱۶	۱۴/۶	۶	45≤E≤55
۳۶/۷	۱۵	۲/۳	۱۰	۲۹/۳	۱۲	55≤E≤65
۳۱/۷	۱۳	۹/۸	۴	۳۶/۶	۱۵	65≤E≤75
۷/۳	۳	۷/۳	۳	۱۲/۲	۵	75≤E≤85
۸۰		۷۶		۸۴		حداکثر
۴۴		۳۷		۴۲		حداقل
۶۴		۴۴		۶۹		میانگین

ماخذ: داده های بررسی

نتایج:

- بر اساس ضرائب تخمین زده شده و محاسبه کشتش برای هر یک از نهاده های مورد مصرف در تولید بادام شامل نیروی کار مصرفی ، ماشین آلات ، سم مصرفی، کود شیمیایی ، دفعات آبیاری و کود حیوانی که در تولید نقش دارند کشتش نهاده نیروی کار منفی یعنی در ناحیه سوم تولید و بیش از حد بهینه مصرف گردیده است. نهاده های سطح تحصیلات ، سابقه کار کشاورزی و سابقه باغداری معنی دار و سابقه کار کشاورزی و میزان تحصیلات با عدم کارایی رابطه معکوس دارد یا به عبارتی تجربه کار کشاورزی و سواد رابطه مستقیمی با کارایی فنی دارد یعنی هر چه کار کشاورزی و سواد افزایش یابد کارایی بهره بردار نیز افزایش می یابد.

منابع

- ۱- اداره کل آمار و اطلاعات وزارت جهاد کشاورزی، (۱۳۸۰)، آمارنامه کشاورزی.
- ۲- حسن پور ، ب. و ترکمانی ، ج (۱۳۷۹)، کارایی فنی انجیرکاران استان فارس ، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه ، شماره ۳۰، صفحه: ۱۷۱-۱۹۸
- ۳- رفعتی ، م ، و صناعی ، م ، (۱۳۷۸) . تاثیرات اقتصادی عوامل به زراعی روی ارقام پنبه ساحل و ورامین در مناطق گرگان و ورامین. گزارش نهایی دفتر بررسیهای اقتصادی، ۵۴ صفحه

Economic impacts of improved crop husbandry practices of Almond in kerman province**H.moradi share babak****S.M.R. mozaferi****Z.pourjopary****Abstract**

Almond is one of the important Horticultur products in Kerman province (especially in Sirjan, ShahrBabak and Baft). So ,The technical, allocative and economic efficiency of almond farmers in Sirjan city are studied to analyze the degree of farmers success in the optimum allocation of their resources and also in order to study. Sampling is based on random method. The result shows that the average technical, allocative and economic efficiency in Kerman province is 69%, 62% and 44% Respectively. The non-proper allocation of rescues by farmers has lower the economical efficiency compared total technical efficiency.